

MODERNİST ŐİRİN KURAMCILARI
T.S. ELIOT, T.E. HULME, EZRA POUND
REBECCA BEASLEY

VakıfBank Kültür Yayınları: 0313
Edebiyat: 072

MODERNİST ŞİİRİN KURAMCILARI
T.S. ELIOT, T.E. HULME,
EZRA POUND
REBECCA BEASLEY

Özgün adı
Theorists Of Modernist Poetry
T.S. Eliot, T.E. Hulme, Ezra Pound

Türkçesi
Serkan Doğan

Yayın Danışmanı
Ekrem Demirli

Proje ve Kitap Editörü
Halid Metin Yolcu

Kapak ve Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Kapak Resmi
Edward McKnight Kauffer,
A Song for Simeon, 1928

Son Okuma
Cansu Açığöz

VakıfBank Kültür Yayınları
İnkılap Mahallesi
Dr. Adnan Büyükdizeniz Caddesi
No: 7/A1 – Kat 13
Ümraniye 34768 İstanbul
Telefon: 0 216 285 9571
www.vbky.com.tr — info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2024

ISBN 978-625-6647-31-2

Kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

"Authorised translation from the English language edition published by Routledge, a member of the Taylor & Francis Group".

Baskı
Turkuvaz Haberleşme ve Yay. A. Ş.
Güzeltepe Mahallesi Mareşal Fevzi Çakmak Caddesi B Blok No: 29/1/1
Eyüpsultan İstanbul
Telefon: 0212 354 3000
Sertifika No: 46403

1. Baskı: Haziran 2024

MODERNİST ŐİRİN KURAMCILARI

T.S. ELIOT, T.E. HULME, EZRA
POUND

REBECCA BEASLEY

TÜRKÇESİ
SERKAN DOĞAN

REBECCA BEASLEY

Çağdaş edebiyat ve kültür çalışmaları alanında uzmanlaşmış bir akademisyen olan Beasley, Oxford Üniversitesi'nde profesör olarak görev yapmaktadır. Modernist edebiyat, Rus edebiyatı ve kültürel etkileşimler üzerine çalışmaları bulunan yazar özellikle 20. yüzyıl edebi hareketleri ve Rusya'nın Batı edebiyatı üzerindeki etkileri konusundaki çalışmalarıyla tanınmaktadır. *Ezra Pound and the Visual Culture of Modernism* ve *Russomania: Russian culture and the creation of British modernism, 1881-1922* başlıca eserleri arasında sayılabilir.

SERKAN DOĞAN

1978'de İstanbul'da dünyaya geldi. Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü mezunudur. 1994 yılından bu yana çevirmenlik ve adli bilirkişi tercümanlık yapmaktadır. Çeşitli dergilerde ve sosyal mecralarda şiir, deneme ve kısa öyküleri yayımlandı.

İÇİNDEKİLER

Modernist Şiirin Kuramcıları	7
Seri Editörünün Önsözü	9
Teşekkürler	15
Çevirmenin Önsözü	17
Neden Eliot, Hulme ve Pound?	21

TEMEL FİKİRLER

1 Modernizmin Kökenleri	47
2 Felsefi Ayrıntılar: İmge ve Nesnel Karşılık	67
3 Demokrasi Karşıtlığı: Erken Modernizmin Siyaseti	87
4 Tarih ve Gelenek	109
5 Birinci Dünya Savaşı ve Uzun Şiir	133
6 Modernizm ve İdeal Toplum	155
Eliot, Hulme ve Pound'dan Sonra	181
İleri Okumalar	193
Alıntı Yapılan Eserler	205
Dizin	211

MODERNİST ŞİİRİN KURAMCILARI

“Anglo-Amerika bölgesindeki Modernizm devrimini, Eliot ve Pound – ve onlardan önce de, T.E. Hulme’un – kuramsal ve eleştirel yazılarına az da olsa aşına olmaksızın anlamak mümkün değildir. Rebecca Beasley’in Modernist Şiirin Kuramcıları adlı eseri, bu alana yeni başlayanlar için söz konusu şiirsel kuramları oluşturan karmaşık hatlara ilişkin mükemmel bir giriş sağlıyor ve Eliot ile Pound’un sonraki siyasi görüşleri ne kadar sorunlu olursa olsun, onların poetik mirasının bugün bile hayati öneme sahip olduğunu ikna edici bir biçimde gözler önüne seriyor.”

Marjorie Perloff, *Stanford Üniversitesi*

Bu eser, her biri modernist hareketin en etkili figürleri arasında sayılan T.S. Eliot, T.E. Hulme ve Ezra Pound’u inceliyor ve onların gözüpük, özgün şiirsel biçimlerini, sosyal ve siyasi reforma dair oldukça iç içe geçmiş olan kuramlarından ayrı tutamayacağımızı ileri sürüyor. Modernist şiir tekniğinin karmaşık kuramsal temellerinin izini süren Rebecca Beasley, aşağıdaki konuların üzerinde duruyor:

- Modernizm için bir bağlam oluşturan estetik üslup ve kuramlar
- Çağdaş felsefi hareketlerin etkisi
- Demokrasinin modernist eleştirisi

- Birinci Dünya Savaşı'nın önemi
- Modernizmin sosyal reform programları

Eliot, Hulme ve Pound'un eleştirel düşünce ve şiirini inceleyen bu eser, modernist hareketi kavramamız için paha biçilmez bir imkân yaratırken, aynı zamanda bu üç şairin bizzat İngiliz Edebiyatı alanının biçim ve değerleri üzerinde ne denli derin bir tesir oluşturduklarına işaret ediyor. Böylelikle, *Modernist Şiirin Kuramcıları*, sadece modernizm öğrencileri için değil, aynı zamanda edebiyatı niçin bu şekilde incelediğimiz, öğrettiğimiz, okuduğumuz ve değerlendirdiğimize ilgi duyan herkes için kayda değer bir eser.

SERİ EDITÖRÜNÜN ÖNSÖZÜ

Bu serideki eserler, edebiyat çalışmalarını ve insani bilimleri etkilemiş önde gelen eleştirel düşünürlere yönelik girişler sunar. *Routledge Eleştirel Düşünürler* serisinde, çalışmalarınız sırasında yeni bir isme veya kavrama ilk kez rastladığınızda açıp bakabileceğiniz kitaplar yer alıyor.

Her bir eser, bu kilit isimlerin temel fikirlerini açıklayarak, bu fikirleri bir bağlama yerleştirerek ve belki de en önemlisi, bu düşünürün neden kayda değer bulunduğunu göstererek, onun özgün metinlerine yaklaşabilmeniz için sizi donatacaktır. Bu kılavuzların, bir uzmanlık bilgisi varsaymaksızın, özlü ve açık bir biçimde yazılmasına odaklanılmıştır. Her ne kadar belirli figürler mercek altına alınmış olsa da bu seri hiçbir eleştirel düşünürün bir boşlukta ortaya çıkmadığını, aksine geniş bir düşünsel, kültürel ve toplumsal tarihin içinden çıktığını vurgulamaktadır. Velhasıl, bu eserler sizler ile düşünürlerin özgün metinleri arasında bir köprü vazifesi görürken onların yerine geçmeyecek aksine yazdıklarını tamamlayacaktır. Bazı durumlarda, bu eserler aynı alanda çalışmalar yapan, benzeri fikirler geliştiren veya birbirlerini etkileyen, ufak bir düşünürler kümesini ele almaktadır.

Bu kitaplar pek çok nedenle lüzumludur. 1997 tarihli *Başlıksız* adlı otobiyografisinde, edebiyat eleştirmeni Frank Kermode, 1960'lı yıllar hakkında şu satırları kaleme alır:

Güzelim yazlık çimenlerde, gençler gece boyunca bir arada uzanarak günün yorgunluğunu atıyorlar ve bir Bali müzik topluluğunun ezgilerini dinliyorlar. Battaniyelerinin veya uyku tulumlarının altında, zamanın guruları hakkında uyusuk bir şekilde sohbet ediyorlar... Tekrar edip durdukları şeylerse, genelde kulaktan dolma laflar; bu yüzden benim hemen hiç düşünmeden vereceğim öneri, bu tür figürlere dair yetkin ancak anlaşılır girişler sunan, kısa ve çok ucuz kitaplardan oluşan bir seri olacaktır.

Bu gibi ‘yetkin ancak anlaşılır girişler’e duyulan gereksinim hâlen devam ediyor. Ancak bu seri 1960’lı yıllardan kalan bambaşka bir dünyayı yansıtıyor. O günden bu yana, yeni düşünürler peyda oldular ve yeni araştırmalar yapıldıkça diğerlerinin itibarı arttı ya da azaldı. Güzel sanatlar ve insani bilimler alanında yeni metodolojiler ve meydan okuyan fikirler giderek yayıldı. Geçmişe kıyasla, edebiyat eğitimi artık (eğer eskiden öyleydiyse) şiirlerin, romanların ve piyeslerin çalışılması ve değerlendirilmesinden ibaret değil. Aynı zamanda, her türlü edebiyat metni ve bunların yorumlanmasında ortaya çıkan fikirler, meseleler ve güçlüklerin üzerinde durulması da zorunlu hale geldi. Diğer sanatlar ve insani bilimlerin konuları da benzer biçimde değişti.

Bu değişiklikler ile birlikte, yeni sorunlar da ortaya çıktı. İnsani bilimlerdeki bu köklü değişimlerin ardında yatan fikir ve meseleler, çoğu zaman daha geniş bağlamlara atıfta bulunmadan veya okuduğunuz metinlere basitçe “iliştirebileceğiniz” kuramlar olarak sunulmakta. Kuşkusuz, seçilen fikirleri cımbızlamak veya elde olanları kullanmakta yanlış olan bir şey yok – gerçi bazı düşünürler, aslında tek yapabildiğimizin de bu olduğunu ileri sürmüşlerdir. Gelgelelim, her yeni fikrin bir kimsenin düşünme biçimi ve bu düşüncenin geliştirilmesinden ortaya çıktığı

kimi zaman unutuluyor ve bu kimselerin fikirlerinin kapsamı ve bağlamı üzerinde çalışmak önem taşıyor. ‘Boşlukta süzülen’ kuramlara karşın, *Routledge Eleştirel Düşünürleri* serisi, önemli düşünürleri ve onların fikirlerini tekrar kendi bağlamları içerisine sağlamca yerleştiriyor.

Bunun yanında, bu eserler, söz konusu düşünürlerin kendi metinleri ve fikirlerine geri dönülmesi gereksinimini de yansıtıyor. Görünürde en masumanesi de dâhil olmak üzere, bir fikrin her yorumlanması, doğrudan veya dolaylı olsun, kendine özgü bir “tarzı” işin içine katar. Bu düşünürün bizzat yazmış olduğu metinlerden ziyade, sadece o düşünür üzerine yazılmış olan kitapları okumak, kendi kararınızı verebilme olanağından kendinizi yoksun kılmak anlamına gelir. Kimi zaman önemli bir figürün çalışmasının kavranmasını zorlaştıran şey, onun tarzı veya içeriği değil de nereden başlanılacağını bilememe hissiyatıdır. Bu eserlerin amacı size bu düşünürlerin fikirleri ve eserlerinin anlaşılır bir genel görünümünü sunarak ve her bir düşünürün kendi metinlerinden başlamak suretiyle ilave okuma önerileri temin ederek size bir “giriş yolu” sağlamaktır. Filozof Ludwig Wittgenstein’in (1889-1951) bir metaforunu kullanmak gerekirse, bu eserler bir sonraki seviyeye tırmandıktan sonra atabileceğiniz merdivenler olarak kabul edilebilirler. Öyleyse, bu eserler hem yeni fikirleri kavramanızı sağlarken hem de kuramcının özgün metinlerine yönlendirerek ve kendi bilinçli düşüncelerinizi geliştirme konusunda teşvik ederek sizlere güç katmış da olurlar.

Son olarak, bu eserler gereklidir çünkü tıpkı entelektüel ihtiyaçların değişmesi gibi, dünyadaki eğitim sistemleri de -giriş kitaplarının genellikle okunduğu bağlamlar da- kökten değişmiştir. 1960’lı yılların azınlık yükseköğretim sistemi için uygun olan şey, yirmi birinci yüzyılın daha büyük, daha geniş ölçekli ve daha çok çeşitlilik içeren yükseköğretim sistemleri için uygun

değildir. Bu değişiklikler sadece yeni ve güncel girişleri değil, yeni sunum yöntemlerinin de uygulanmasını gerekli kılar. Bu itibarla, *Routledge Eleştirel Düşünürleri* serisinin sunum yönleri, günümüzün öğrencileri dikkate alınarak geliştirilmiş bulunmaktadır.

Serinin her bir kitabı benzer bir yapıya sahiptir. Eserler, öne çıkan düşünürlerin hayatları ve fikirlerinin genel bir görünümünü okurlara sunan bir kısım ile başlar ve bu kişilerin neden önemli olduklarını açıklar. Her bir kitabın merkezî kısmı, düşünürlerin en önemli fikirlerini, bunların bağlamlarını, gelişimini ve nasıl karşılandıklarını tartışırken, birden fazla düşünür ile ilgili bulunan kitaplar ise bu düşünürlerin birbirleri üzerinde bıraktıkları etkiyi de açıklar ve araştırır. Eserler, bu düşünürlerin fikirlerinin diğerleri tarafından nasıl ele alındığı ve geliştirildiğini irdeleyerek, söz konusu olan düşünür veya düşünürlerin etkisinin incelenmesi ile son bulurlar. Bunun yanı sıra, ilave okuma kaynaklarını öneren ve açıklayan ayrıntılı bir son kısım da yer alır. Bu kısım yalnızca basit bir “eklentiden” ibaret olmayıp her bir eserin ayrılmaz bir bölümünü teşkil eder. Bu kısmın başlangıcında, düşünürlerin en önemli çalışmalarının kısa açıklamaları bulunur ve sonrasında ise en yararlı eleştirel çalışmalar ve bazı durumlarda da ilgili internet sitelerine ilişkin bilgiler ile karşılaşacaksınız. Bu kısım, ilgi alanlarınızı takip etmenize ve kendi projelerinizi geliştirmenize olanak tanırken, aynı zamanda okumanız gereken kitaplara dair kılavuzluk edecektir. Her bir kitabın içerisinde, referanslar Harvard sistemi olarak bilinen şekilde verilmiştir (alıntı yapılan bir çalışmanın yazarı ve tarihi metinde yer alır ve arka taraftaki bibliyografyada tüm ayrıntıları bulabilirsiniz). Bu sistem, çok ufak bir alanda çok fazla bilgiye erişmenizi sağlar. Kitaplarda ayrıca teknik terimleri, tartışmanın ana odak noktasından ayrı olayları veya fikirleri daha ayrıntılı bir şekilde açıklamak üzere kutucuklar kullanır. Kutucuklar zaman zaman

bir düşünür tarafından sıklıkla kullanılan veya ortaya atılan terimlerin tanımlarını vurgulamak için de kullanılırlar. Bu şekilde, kitap içerisinde gezinirken kolaylıkla fark edilerek göz atılabilecek olan bu kutucuklar, âdeta birer sözlükçe vazifesi görürler.

Seride yer alan düşünürler, üç nedenden dolayı “eleştireldirler”. İlk olarak özellikle edebiyat çalışmaları, İngilizce ve kültürel çalışmalar gibi alanlar başta olmak üzere kitapların, fikirlerin, kuralların ve tartışmasız varsayımların eleştirisi ile ilgili konular ışığında incelenmişlerdir.

İkinci olarak, bu düşünürlerin eserleri üzerinde çalışılması sizin eleştirel olmanızı sağlayacak olan kendi bilgiye dayalı eleştirel okuma ve düşünceniz için bir “alet takımı” temin edeceği için eleştireldirler. Üçüncüsü ise, bu düşünürler hayati derecede önemli olduklarından dolayı eleştireldirler: Bu düşünürler halihazırda kanıksamış olduğumuz dünyanın, metinlerin ve her şeyin geleneksel anlayışlarını yerle bir edebilen fikirler ve meseleler ile uğraşırlar ve zaten bildiğimiz şeyleri daha derin bir şekilde kavrayabilmemizin yanında, yeni fikirlere sahip olmamızı da sağlarlar.

Hiçbir giriş niteliğindeki eser size her şeyi anlatamaz. Ancak bu serinin amacı, eleştirel düşünceye giden bir yol sunarak üretken, yapıcı ve potansiyel olarak hayatınızı değiştirecek bir faaliyete başlamanızı teşvik etmektir.

TEŞEKKÜRLER

Bu kitabın yazılması sürecinde yardım ve tavsiyelerini esirgemyen arkadaşlarıma ve meslektaşlarıma şükran borçluyum. Özellikle, el yazmaları üzerine yaptığı paha biçilmez yorumlarından dolayı Peter White'e ayrıca müteşekkirim ve Robert Eaglestone, Jason Hading ve Routledge'daki Polly Dodson'a da teşekkürlerimi iletmek isterim. Bu kitabı bitirebilmem için bana gayet hoş bir ortam sağlayan Sharon Ellis, Elizabeth Crayford ve Ellis Wood ailesine ve her şey için Markman Ellis'e de sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

ÇEVİRMENİN ÖNSÖZÜ

Çağlarında egemen olan puslu edebiyat ikliminin en kuytu kuyuklarına kadar uzanan modernist şiirin kuramcıları, en azından ilk aşamalarda, öncelikle kendi çevrelerinde yeterince anlaşılabilen bireylerdir. Maceraları doğru mecrada ilerlese de, almış oldukları risk devasaydı ve aynı zamanda önemli bir cesaret göstergesiydi. Bu durum ömür boyu süregelen bir kâbus olabileceği gibi, çağ değiştiren, çığır açan değişikliklere de gebecektir. Oysa gerçek, aslında hep erişebileceğimiz yerdedir. Octavio Paz'ın dizelerine atıfta bulunacak olursak, “rüzgârın eli, dudağı; suyun yüreği” olabilmek, hiç kuşkusuz, asla yetinmeyen ve kendi varlığından sonraki asırları öngörebilen kişilik nitelikleri gerektirir. Yapmış oldukları şey, kör bir atın üzerinde uçuruma doğru ilerlemek değil, edebiyat ve şiir dünyasının bileşenlerini kendi güçleri ve yetkinlikleri konusunda ikna etmektir. Eski geleneklerin çürüten tahtaları, gıcırdayan menteşeleri ve savrulan peçeteleri arasından sıyrılıp, bu yoz sofradan kalkarak ve bilindik söylemlerin tozlu raflarından, sarmal merdivenlerden tek tek inerek, birer yıldız gibi parlayan modernist şiirin kuramcıları, konunun iddialı uzmanı Rebecca Beasley'in akıcı ve bir o kadar da merak uyandırıcı üslubu ile okurları ile buluşuyor.

Şiirin ve sanatın toplumdaki rolü kendine biçilen çerçeve ile mi sınırlı kalmalıdır, yoksa şairin ve sanatçının edebiyat ve sanatta olduğu kadar siyaset, felsefe, ekonomi gibi alanlarda söz söylemeye de hakkı var mıdır? Bu üç ismin en önemli ortak özel-

liği, entelektüel evrenin, kültürel sermayenin, dünyanın gidişatına etki edebilecek ve hatta baskı unsuru olarak kullanılabilir olduğunu düşünmeleri ve bu yönde tavizsiz bir biçimde hareket etmeleridir. Farklı bağlamlarda ve yaşamlarının değişik dönemlerinde çeşitli antidemokratik, antisemitik, hatta antihümanist fikirler ileri sürmeleri, her biri nevi şahsına münhasır olan bu figürlere yönelen eleştirilerin dozunu doğal olarak arttırır. Yirminci yüzyılda ortaya çıkan modern destansı (epik) şiir, güzelliklerin ve hoşlukların olduğu kadar katı gerçeklerin ve çirkinliklerin de dile getirilmesine olanak tanır. Modern destansı (epik) şiir, genel anlamda karmaşık toplumsal, siyasi ve psikolojik sorunları ele alırken, sadece kahramanlık ve zafer hikayelerine odaklanmaktan ziyade, insan doğasının tüm yönlerini keşfetmeyi amaçlar. Bu tür şiirlerde, güzellik, sevgi, umut ve iyilik gibi olumlu unsurlara ek olarak, acı, çatışma, kayıp, karanlık gibi daha gerçekçi temalar da sıklıkla işlenir. Yayımladıkları eleştirel denemeler ve yaygınlık kazandırdıkları edebî değerler ile, T.E. Hulme, T.S. Eliot ve Ezra Pound, modernist edebiyatın başlıca kuramcıları olarak öne çıkarlar.

Pound daha çok halk dilinin bayraktarlığını yaparak *Kantolar* ile zirveye erişirken, Eliot ise *Çorak Ülke* ile İngiliz dilinin bir başarıyatını ortaya koyarak edindiği şöhreti hak eder. Hulme ise entelektüel derinliği ile fark yaratır. Ona göre, dilimizde uyusukluğa neden olan klişelerden kurtularak ve şiire imgesel bir dinamizm katarak içerisinde yaşadığımız dünyayı daha yakından tanımamız ve algılamamız mümkündür. Basmakalıp teorilere, temelsiz varsayımlara ve alışıldık tarzlara meydan okuyan bu sıra dışı üçlünün edebiyat alanı dışında, siyasi ve kişisel hayatlarında takındıkları tavır ve tutumlar, yaşadıkları benzersiz deneyimler ve düşünsel dönüşümler de zamanla kaçınılmaz bir şekilde adeta ateşin kora dönüşmesini sağlar. Her daim keskin eleştirilere maruz kalmalarına karşın, eğitimden ekonomiye, felsefeden

siyasete, dinden šiire uzanan ve genişleyen bir yelpazede özgün, gözüpek, kimi zaman kuşatıcı ve çoğu kez ise kışkırtıcı nitelikteki bakış açılarını açıklamaktan ve halk kitleleri ile buluşturmaktan geri durmazlar.

Gelenek ile modernizmi etkili bir kıvamda ve takdir ettikleri hassas ölçekte kaynaştıran bu üç isim, belki bekledikleri gibi yeni bir dünya meydana getiremediler, ama gerektiğinde hemen inisiyatif alabilen önder kişilikleri, kendi alanlarında doğuştan sahip oldukları ve ömür boyu geliştirdikleri muazzam yetenekleri ve derhâl ayırt edilebilen çalışma yöntemleri sayesinde, zihinlerde, fazlaca umut bağlanan o gelecek edebiyat ve sanat nesilleri için lüzumlu olan kıvılcımların çakmasını sağlamayı başardılar. Toplumun zarif ve duyarlı katmanlarının da kuvvetli bir sesi, soluğu ve yadsınamaz bir tesiri olduğu anlaşılmıştır. Mesele farklılaşmış, meşale el değiştirmiş, başarı kadar başarısızlık da sahiplenilmiştir. Modernist şiirin bu üç kuramcısı, işte bu zorlu süreçte azımsanamayacak bir role bürünürler. Şiirin gücünün asla küçümsenemeyeceğini gösterirler. Zira bir başka mühim modernist kuramcı Michael Riffaterre'in deyişiyle, "şiir bir şey söylerken, bambaşka bir şeyi ima eder."

Kitapta sözü edilen modernist şiirin kuramcıları, toplumsal ve siyasi reform hareketlerine, çağdaş felsefi akımlara ve modernist demokrasi eleştirilerine eklenerek ivmesini arttıran yaratıcı şiir biçimleri geliştirdiler. Poetikalarının görkemli mirası günümüzde de geçerliliğini koruyan önce T.E. Hulme'un ve ardından Eliot ile Pound'un kuramsal ve eleştirel külliyatını yeni yeni deneyimlemeye başlayan okurlar ve ilgili alanın meraklıları için, Beasley'in bu eseri, bu isimlerin şiir kuramlarını besleyen karmaşık akımlara kusursuz ve rahat anlaşılır bir giriş mahiyetinde temel bilgiler temin eden bulunmaz bir kaynak sunuyor.